

властивості, як красивий тембр, недостатньо для виступу перед великою аудиторією. Тут необхідна сила, політ. Потрібно, щоб голос був витривалим.

Але, з іншого боку, чи достатньо викладачеві мати тільки здоровий, витривалий голос? Безумовно ні, якщо він висуває до себе серйозні професійні вимоги, якщо у його завдання входить максимальне використання і вдосконалення відпущених йому природою засобів для оптимізації професійної діяльності [3].

Завдання педагога – звільнити студента від неправильних голосових установок, навчити користуватися, володіти таким виразним і необхідним інструментом, яким є людський голос, допомогти виявити його краще звучання [1].

У даній статті досліджено проблеми ораторської майстерності молодих викладачів. Безумовно, дана стаття не вичерпує усієї багатогранності і складності даної теми, не претендує на її повне і всебічне осмислення. Подальший, більш поглиблений аналіз ораторської майстерності молодих викладачів дозволить розширити спектр існуючих уявлень про його взаємозв'язок і взаємозумовленість із соціальними процесами. Я вважаю, що розкриття проблем ораторської майстерності у даному дослідженні має не тільки певну теоретичну цінність, а й практичне значення у руслі якісного поліпшення навчального процесу.

Література

1. Бондаренко В.В. Риторика: Конспект лекцій. – Х., 2009
2. Десяева Н. Д., Лебедева Т. А., Ассуирова Л. В. Культура речи педагога. – М., 2003.
3. Львов М. Р. Риторика. Культура речи. – М., 2002.
4. Шейнов В. П. Искусство убеждать. – М., 2001.

Головач А.

Науковий керівник: доцент кафедри філософії і ППП

Чепурна В.О.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОНФЛІКТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

При переході зі школи до навчання в університеті, людина змінює коло своїх знайомих. Цей процес характеризується бажанням зарекомендувати та проявити себе серед інших студентів, показати рівень своїх знань викладачам. Як наслідок студент вступає у різного роду міжособистісні відносини, найгострішим проявом яких є конфлікт, коли студент не дивлячись ні на що хоче доказати свою точку зору.

Дослідження особливостей конфліктів у вищій школі взято за мету даної роботи.

У процесі дослідження проблеми розвитку конфліктних ситуацій в вищій школі необхідно проаналізувати основні поняття, пов'язаних з темою конфлікту, фактори виникнення конфліктів та методів вирішення конфліктів в вищій школі, розглянути конкретний приклад з життя [4].

В. Сухомлинський так пише про конфлікти у школі: «Конфлікт між педагогом і дитиною, між учителем і батьками, педагогом і колективом – велика біда школи. Найчастіше конфлікт виникає тоді, коли вчитель думає про дитину несправедливо. Думайте про дитину справедливо – і конфліктів не буде. Уміння уникнути конфлікту – одна зі складових частин педагогічної мудрості вчителя. Попереджаючи конфлікт, педагог не тільки зберігає, а і створює виховну силу колективу».

Конфлікт – це ситуація, в якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони.

Основні конфлікти у вищій школі пов'язані з вічними проблемами, чому вчити, як вчити і кого вчити. Ці проблеми можуть набувати форму конфлікту по таким типовим причинам:

- відмінності в ціннісних орієнтаціях учасників навчального процесу: студентів, адміністрації та викладачів;
- відмінності у взаємних очікуваннях;

– невідповідність рівня навчального процесу рівню підготовленості студентів;

– відсутність загальної субкультури;

– нетактовність і агресивність учасників навчального процесу [3].

Види конфліктів: студент – студент, студент – викладач, викладач – викладач, викладач – керівництво.

У процесі педагогічної діяльності можна виділити два основних типи ситуацій, що вимагають розв'язання:

1) типова – це часто повторювана при тих самих обставинах ситуація. Вона має подібні джерела та причини.

Наприклад, запізнення та пропуски занять учнями, невиконання домашніх завдань і т. д.

2) нетипова – ситуація, нехарактерна для даного учня чи групи.

Наприклад, здійснення правопорушення, випадки злочинства у класі чи в гуртожитку, відхід учня зі школи.

Такі ситуації вимагають виявлення причин та їх обґрунтованого аналізу для організації роботи із запобігання подібних випадків.

Серед потенційно конфліктогенних педагогічних ситуацій можна виділити такі:

– ситуації (чи конфлікти) діяльності, що виникають із приводу невиконання учнем навчальних завдань, успішності, позаурочної діяльності;

– ситуації (конфлікти) поведінки, що виникають із приводу порушення учнем правил поведінки;

– ситуації (конфлікти) відносин, що виникають у сфері емоційно-особистісних відносин учнів і вчителів, у сфері їхнього спілкування у процесі педагогічної діяльності [3].

Якщо розглядати ситуацію, що склалася у вищій школі України, то можна побачити, що в силу кризового стану суспільства, відбувається поступове зміщення цілей учасників навчального процесу до все більш скромним пізнавальним завданням, існує також безліч негативних чинників,

що безпосередньо сприяють деградації навчального процесу. В умовах застарілого напівзруйнованого виробництва вимоги до знань випускників не надто суворі, а іноді вони практично відсутні. Формується та з часом розширюється шар студентів, які фактично не мають знань з дисциплін, що вивчаються. Збереження в вузі студентів, що фактично не навчаються, робить неминучим конфлікти між студентами та викладачами, які прагнуть об'єктивно оцінювати їх знання. А так як оцінка – це суспільне благо, яким всі користуються на рівних підставах, то студенти мають в цьому конфлікті морально сильніші позиції. Тому деяке завищення оцінок абсолютно неминуче. Міра завищення змінюється від викладача до викладача. Наприклад, професор, який читає складний курс, за яким важко знайти заміну, може дозволити собі більшу об'єктивність або, навпаки, більшу суб'єктивність, ніж викладач без звання. Саме в силу того, що оцінка фактично втратила свою головну функцію – об'єктивно вимірювати знання студентів, вона із засобу перетворилася в ціль. Взаємодія викладача і студента все більшою мірою перетворюється на торг за оцінку. Відмовляючись від торгу, вступаєш в зону конфлікту [1].

К.У. Томасом і Р.Х. Кілменном були розроблені основні найбільш сприятливі стратегії поведінки в конфліктній ситуації. Вони вказують, що існують п'ять основних стилів поведінки при конфлікті: пристосування, компроміс, співробітництво, ігнорування, суперництво чи конкуренція. Стиль поведінки в конкретному конфлікті, указують вони, визначається тією мірою, в якій ви хочете задовольнити власні інтереси, діючи при цьому пасивно чи активно, й інтереси іншої сторони, діючи спільно чи індивідуально. Стиль конкуренції, суперництва може використовувати педагог, який має сильну волю, достатній авторитет, владу, не дуже зацікавлений у співробітництві з учнем і прагне в першу чергу задовольнити власні інтереси. варто мати на увазі, що цей стиль, окрім почуття відчуженості, нічого більше не зможе викликати.

Стиль співробітництва можна використовувати, якщо, відстоюючи власні інтереси, ви змушені брати до уваги потреби та бажання іншої сторони. Мета його застосування – розробка довгострокового взаємовигідного рішення. Такий стиль вимагає вміння пояснювати свої бажання, вислуховувати один одного, стримувати свої емоції.

Стиль компромісу. Сутність його полягає в тому, що сторони прагнуть врегулювати розбіжності при взаємних поступках [4].

Стиль відхилення реалізується зазвичай, коли проблема не настільки важлива для вас, ви не відстоюєте свої права, не співпрацюєте ні з ким для вироблення рішення та не хочете витратити час і сили на її рішення.

Стиль пристосування означає, що ви дієте разом з іншою стороною, але при цьому не намагаєтесь відстоювати власні інтереси з метою згладжування ситуації та відновлення нормальної робочої атмосфери. [2]

Існує кілька загальних способів регулювання конфліктів в навчальному процесі:

- метод формулювання правил гри. На вступному занятті викладач дає чіткі критерії оцінок, і висуває сукупність вимог, виконання яких необхідне для отримання певних оцінок.

- метод примусу до пізнання. Так як, зрештою, доведеться ставити позитивні оцінки всім студентам, то необхідно поставити недбайливих студентів під безперервний контроль.

- метод індивідуальних завдань. При використанні цього методу студентів заздалегідь попереджають, що в першій половині заняття розглядаються проблеми і методи їх вирішення, які їм знадобляться для виконання свого індивідуального завдання в другій половині заняття.

- розширення духовного горизонту. Суть цього підходу полягає у встановленні зв'язку між особистісними характеристиками студентів і особистісними властивостями, які вимагає їхня професія або їх майбутнє місце в суспільстві.

– стигматизація активно не працюючих студентів. Студенти, які систематично відмовляються від участі в навчальному процесі та на яких не подіяли попередні методи, оголошуються, поза навчального процесу і до ліквідації свого відставання не допускаються до навчальних занять.

Література

1. Дьяченко М.И. Кандыбович Л.А. Психология высшей школы. – 2-е издание. – Минск: БГУ, 1981. – 383 с.
2. Основы педагогики и психологии высшей школы / Под ред. А.В. Петровского. – М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1986. – 304 с.
3. Смирнов С.Д. Психология и педагогика для преподавателей высшей школы: Учеб. пособие. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2007. – 440 с.
4. ТОВАЖНЯНСКИЙ Л.Л., РОМАНОВСКИЙ О.Г., БОНДАРЕНКО В.В., ПОНОМАРЬОВ О.С., ЧЕРВАНЬОВА З.О. Основы педагогики вищої школи: Навчальний посібник. – Харків: НТУ «ХПІ», 2005. – 600 с.

Гончаренко В.М.

Науковий керівник: професор кафедри філософії і ППП

Бондаренко В.В.

РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ УЧНІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Самостійність – результат виховання і самовиховання, найважливіша умова самореалізації особистості, її творчих можливостей. Загальновідомо, що учні міцно засвоюють лише те, що пройшло через їх індивідуальні зусилля.

Проблема самостійності учнів під час навчання не є новою. Цьому питанню відводили виняткову роль вчені всіх часів. Ця проблема є актуальною і зараз. У наш час від кожної людини потрібен високий рівень професіоналізму і такі ділові якості як підприємливість, здатність орієнтуватися, швидко і